

ΠΡΩΙΜΕΣ ΣΤΡΕΣΣΟΓΟΝΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψ-3415	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΡΩΙΜΕΣ ΣΤΡΕΣΣΟΓΟΝΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ		
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανδρονίκη Ραντογιάννη		
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	Επίκουρη Καθηγήτρια Φυσιολογία της Συμπεριφοράς		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και ασκήσεις (παρουσιάσεις φοιτητών)	3	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Δεξιοτήτων (Σεμινάριο)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (απαραίτητη προαπαιτούμενη γνώση):	Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=3809		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα</p> <p>Σκοπός αυτού του σεμιναρίου είναι να δώσει το έναυσμα στους φοιτητές να εξερευνήσουν τη βιβλιογραφία σχετικά με το πως τα πρώιμα στρεσογόνα γεγονότα μπορούν να αυξήσουν την πιθανότητα εμφάνισης κάποιας μορφής ψυχοπαθολογίας (π.χ. κατάθλιψη) μετέπειτα κατά την ενήλικη ζωή. Να κατανοήσουν το πως οι πρώιμες (στρεσογόνες ή μη) εμπειρίες μπορούν να επηρεάζουν τον εγκέφαλο και κατ'επέκταση την συμπεριφορά ενός οργανισμού.</p> <p>Σε γενικές γραμμές ο κύριος στόχος του σεμιναρίου έγκειται στην κατανόηση των νευροβιολογικών και συμπεριφορικών επιπτώσεων των πρώιμων εμπειριών μέσα από την εξοικείωση των φοιτητών/τριών με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • την ορθή αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών από ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (Pubmed etc), • την «κριτική» ανάλυση πάνω σε δημοσιευμένες ερευνητικές εργασίες, • τη μελέτη πρωτότυπων ερευνητικών εργασιών, • τη συγγραφή περιλήψεων από επιστημονικά άρθρα • την (προφορική) παρουσίαση επιστημονικών μελετών (άρθρα) • την εκπόνηση μιας συνθετικής-βιβλιογραφικής εργασίας. <p>Έτσι, με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου ο φοιτητής/τρια θα έχει αποκτήσει μια γενική εικόνα για το πως οι πρώιμες στρεσογόνες εμπειρίες μπορούν να οδηγήσουν σε αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης ψυχοπαθολογίας, να γνωρίζει τα είδη των πρώιμων εμπειριών, τους περιορισμούς που έχουν τα διάφορα ζωικά μοντέλα μελέτης/έρευνας, να παρουσιάζει ερευνητικά δεδομένα και να ασκεί «γόνιμη» κριτική πάνω σε ένα δημοσιευμένο άρθρο.</p>

Οι φοιτητές/τριες που επιλέγουν να παρακολουθήσουν το σεμινάριο υποχρεούνται:

- Να συντάξουν ένα έγγραφο κριτικής ανασκόπησης που θα πρέπει να υποβληθεί μέχρι το τέλος της εξεταστικής περιόδου και το αργότερο ως την εξεταστική του Σεπτεμβρίου.

καθώς επίσης

- να παρουσιάσουν πρόσφατα δημοσιευμένα άρθρα που να άπτονται της θεματολογίας του εν λόγω σεμιναρίου κατόπιν συνεννοήσεως με τη διδάσκουσα. Τα άρθρα που θα παρουσιαστούν θα πρέπει να έχουν δημοσιευτεί σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων.
- Αυτόνομη εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πρώιμες εμπειρίες

- Κατηγορίες πρώιμων εμπειριών
- Πρώιμες εμπειρίες και παιδική παραμέληση
- Συμπεριφορά προσκόλλησης στους ανθρώπους.
- Νευροβιολογία της δημιουργίας δεσμού προσκόλλησης
- Το Νευρωνικό κύκλωμα Της νεογνικής προσκόλλησης
- Σχηματισμός δεσμού μητέρας -νεογνού

Εισαγωγή στα Πειραματικά Ζωικά Μοντέλα Πρώιμων Εμπειριών

- Νεογνικός χειρισμός (Early Handling)
- Μητρική αποστέρηση/μητρικός αποχωρισμός (Maternal Deprivation/Separation) .
- Άμεσες επιδράσεις του μητρικού αποχωρισμού -Μακροπρόθεσμες επιδράσεις της μητρικής αποστέρησης στην συμπεριφορά
- Υπόθεση της μητρικής μεσολάβησης
- Ανατροφή από μητέρες που επιδεικνύουν ιδιαίτερα «καλή» ή «κακή» μητρική συμπεριφορά- Παραλλαγές μητρικής φροντίδας.
- Οι επαγόμενες επιπτώσεις από τις παραλλαγές στη μητρική φροντίδα στον άξονα ΥΥΕ και στην απόκριση στο στρες
- Εμπλουτισμένο περιβάλλον
- Υπόθεση ταιριάσματος -μη ταιριάσματος

Στρες - Πρώιμες Στρεσογόνες Εμπειρίες, ΥΥΕ και Κατάθλιψη

- Νευροενδοκρινολογικοί μηχανισμοί της απάντησης στο στρες
- Οι επιδράσεις του στρες καθ' όλη τη διάρκεια τη ζωής ενός οργανισμού
- Νευροβιολογικό υπόβαθρο κατάθλιψης
- Ζωικά μοντέλα για την μελέτη της κατάθλιψης και περιορισμοί

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Στην τάξη

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας UoC e-learn.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας</i>	<i>ECTS μονάδες</i>
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		<i>Εξαμήνου</i>	
	Διαλέξεις	12	0,48
	Παρουσιάσεις ερευνητικών εργασιών	27	1.08
	Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης	20	0,8
	Συγγραφή περιλήψεων επί των άρθρων που θα παρουσιαστούν	30	1,2
	Ανεξάρτητη μελέτη και σύνταξη άρθρου ανασκόπησης	65	2,6
	<i>Σύνολο Μαθήματος</i>	<i>154</i>	<i>6,16</i>
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Η αξιολόγηση γίνεται στην Ελληνική.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση πρωτότυπου ερευνητικού άρθρου (30% της συνολικής βαθμολογίας) 2. Εβδομαδιαίες περιλήψεις πρωτότυπων ερευνητικών άρθρων και συμμετοχή στην συζήτηση στην αίθουσα (30%) 3. Συγγραφή βιβλιογραφικής εργασίας ανασκόπησης σε ειδικό θέμα του σεμιναρίου (40% της συνολικής βαθμολογίας) <p>Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται κατά την πρώτη παράδοση που γίνεται στο χώρο του αμφιθεάτρου και είναι αναρτημένα στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.</p>		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ενδεικτική συνιστώμενη βιβλιογραφία

- Sánchez, M. M., Ladd, C. O., & Plotsky, P. M. (2001). Early adverse experience as a developmental risk factor for later psychopathology: evidence from rodent and primate models. *Development and psychopathology*, 13(3), 419–449.
<https://doi.org/10.1017/s0954579401003029>
- McEwen, B. S. (2003). Early life influences on life-long patterns of behavior and health. *Mental retardation and developmental disabilities research reviews*, 9(3), 149–154.
<https://doi.org/10.1002/mrdd.10074>
- Miller, J. G., Chahal, R., & Gotlib, I. H. (2022). Early Life Stress and Neurodevelopment in Adolescence: Implications for Risk and Adaptation. *Current topics in behavioral neurosciences*, 54, 313–339. https://doi.org/10.1007/7854_2022_302
- Rincón-Cortés, M., & Sullivan, R. M. (2014). Early life trauma and attachment: immediate and enduring effects on neurobehavioral and stress axis development. *Frontiers in endocrinology*, 5, 33. <https://doi.org/10.3389/fendo.2014.00033>
- Nemeroff, C. B. (2004). Neurobiological consequences of childhood trauma. *The Journal of clinical psychiatry*, 65(Suppl 1), 18–28.
- Mello, A. F., Mello, M. F., Carpenter, L. L., & Price, L. H. (2003). Update on stress and depression: the role of the hypothalamic-pituitary-adrenal (HPA) axis. *Revista brasileira de psiquiatria* (Sao Paulo, Brazil : 1999), 25(4), 231–238. <https://doi.org/10.1590/s1516-4446200300040001>
- Branchi, I., & Cirulli, F. (2014). Early experiences: building up the tools to face the challenges of adult life. *Developmental psychobiology*, 56(8), 1661–1674.
<https://doi.org/10.1002/dev.21235>
- Ραυτογιάννη Α. (2013). Επίδραση πρώιμων στρεσογόνων εμπειριών στον αναπτυσσόμενο και ενήλικο εγκέφαλο του επίμου. Διδακτορική διατριβή διαθέσιμη από: [Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών](#).
- Daskalakis, N. P., Bagot, R. C., Parker, K. J., Vinkers, C. H., & de Kloet, E. R. (2013). The three-hit concept of vulnerability and resilience: toward understanding adaptation to early-life adversity outcome. *Psychoneuroendocrinology*, 38(9), 1858–1873.
<https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2013.06.008>
- Graham, Y. P., Heim, C., Goodman, S. H., Miller, A. H., & Nemeroff, C. B. (1999). The effects of neonatal stress on brain development: implications for psychopathology. *Development and psychopathology*, 11(3), 545–565.
<https://doi.org/10.1017/s0954579499002205>